

Biotopkartering av Ulvshultsbäcken 2006

Naturvärden och behov av restaureringsåtgärder
i ett biflöde till Vilshultsån i Skräbeån

Titel: Biotopkartering av Ulvshultsbäcken 2006

Utgiven av: Länsstyrelsen i Skåne Län

Författare: Birgitta Bengtsson

Beställningsadress: Länsstyrelsen i Skåne Län
Miljöavdelningen
205 15 MALMÖ
Tfn: 040-25 20 00
lansstyrelsen@m.lst.se

Copyright: Innehållet i denna rapport får gärna citeras eller refereras med uppgivande av källa

Upplaga: 150 ex

ISBN: 978-91-85587-30-8

Layout: Länsstyrelsen i Skåne län

Tryckt: Länsstyrelsen i Skåne län

Omslagsbild: Ulvshultsbäcken, A-sträcka 13. Foto: Jan Pröjts

Förord

Denna rapport beskriver resultaten från biotopkarteringen av Ulvshultsbäcken i Osby kommun, 2006. I kalkningssammanhang kallas Ulvshultsbäcken för Kättebodabäcken. Ulvshultsbäcken har sin upprinnelse i skogs- och myrmarker kring Rumpeboda vid länsgränsen mot Kronobergs län. Ulvshultsbäcken sammanflödar med Vilshultsås och vattnet fortsätter vidare söderut tills det rinner in i Immeln och utgör alltså en del av Skräbeåns avrinningsområde. Rinnsträckan nedströms Kättebodadammen ända ner till sammanflödet med Vilshultsås huvudfåra, är utpekad som målområde inom den nationella kalkningsverksamheten. Målarter för kalkningen är mört, havsvandrande öring och bäcköring. Kalkningen sker uppströms Kättebodadammen som här fungerar som ett utjämningsmagasin för kalken innan den når den biotopkarterade sträckan.

Huvudsyftet med biotopkarteringen var att ge ett underlag för att kunna bedöma vilka biologiska återställningsåtgärder som är nödvändiga i vattendraget för att återfå eller stärka den fauna som försvunnit eller decimerats till följd av försurning. Genom kalkning av vattendraget ges möjlighet för utslagna arter att återkomma till området. För att detta ska vara möjligt behöver dock även andra hotfaktorer som förändrad markanvändning, vandringshinder, rensning m.m. identifieras och eventuellt åtgärdas. Denna biotopkartering ger en god översikt av Ulvshultsbäcken både vad det gäller restaureringsbehov och naturvärden.

Biotopkarteringar av vattendrag utgör dessutom viktiga kunskapsunderlag inom arbetet med EU:s ramdirektiv för vatten där utgångspunkten är att ”god ekologisk status” ska upprätthållas i våra sjöar och vattendrag. Resultaten beskriver bl.a. åtgärdsbehov och identifierade nyckelbiotoper och kan därmed användas för att realisera miljökvalitetsmålet ”*Levande sjöar och vattendrag*”. Ulvshultsbäcken ingår i ett skyddsområde för flodkräfta i Lönsboda vattensystem som är utpekad som nationellt värdefullt med avseende på fisk av Fiskeriverket.

Fältarbetet utfördes september 2006 av Ekologgruppen i Landskrona AB på uppdrag av Länsstyrelsen i Skåne län. Ekologgruppen har utfört samtliga moment såsom rapportskrivning, beräkningar, kvalitetssäkring och utvärdering av materialet, med undantag av flygbildstolkningen som utfördes av Marie Eriksson på Länsstyrelsen i Skåne län. Konsulten ansvarar för innehållet i rapporten. Projektet har bekostats med medel från Naturvårdsverket inom ramen för arbetet med biologisk återställning.

Malmö februari 2007
Marie Eriksson
Miljöavdelningen
Länsstyrelsen i Skåne län

Innehållsförteckning

Förord	3
Kartor	4
Sammanfattning	5
Inledning	6
Metod och beräkningar	6
Fjärranalys och kartstudier	7
Fältkartering	8
Lagring och bearbetning av data	8
Beräkningar	8
Områdesbeskrivning	9
Resultat	10
Strandbiotop	10
Vattenbiotop	12
Strukturelement	17
Nyckelbiotoper	18
Vandringshinder	19
Diken	19
Åtgärder	20
Bilagor	21
Bilaga 1: Ordlista	21
Bilaga 2: Nyckelbiotoper i Ulvshultsbäcken, vattenbiotopen	22
Bilaga 3: Tillrinnande vattendrag och diken till Ulvshultsbäcken	22
Kartor	
Bilaga 4: Strandbiotoper vid Ulvshultsbäcken	
Bilaga 5: Nyckelbiotoper, skuggning, skyddszoner dominerande bottensubstrat i Ulvshultsbäcken	
Bilaga 6: Numrering enligt protokoll A, vattenhastighet, vandringshinder och rensning i Ulvshultsbäcken	
Bilaga 7: Öringbiotoper och vandringshinder i Ulvshultsbäcken	

Sammanfattning

En biotopkartering av Ulvshultsbäcken gjordes under hösten 2006. Fältkartering genomfördes från en startpunkt vid sammanflödet med Vilshultsån till slutpunkten vid Kättebodadammen.

Resultaten visar att Ulvshultsbäckens omgivningar i en zon 30-200 m från vattendraget bestod av granskog och en liten del öppen mark. Även närmare vattendraget (0-30 m) dominerade barrskog, våtmark var relativt vanligt och också här fanns en liten del öppen mark. Skyddszonen i granskogen var mindre än 3 m eller saknades helt.

Medelbredden av vattendraget var mestadels mellan 0-3 m, medan medeldjupet var 0-0,5 m. Vattnet var lugnflytande på ca hälften av vattendragslängden och strömmande på den resterande. Botten bestod mestadels av sten. Andra förekommande substrat var block, grovdetritus och grus. Vegetation i vattnet täckte vanligtvis 5-50 % av vattenytan, som till större delen måttligt skuggad. Det fanns en måttlig förekomst död ved på halva vattendragssträckan. Vattendraget var till viss del påverkat av rensning.

För öring fanns det inga riktigt bra lekområden, uppväxtområde eller ståndplatser i Ulvshultsbäcken. Två vandringshinder, båda definitiva för både för öring och mört, noterades.

I de norra delarna, från Ulvshult och uppströms fanns livsmiljöer med speciellt höga naturvärden, så kallade nyckelbiotoper.

Figur 1. Ulvshultsbäcken vid utloppet ur Kättebodadammen (fotot till vänster) och strax innan sammanflödet med Vilshultsån (A-sträcka 1, fotot till höger). Foto: Jan Pröjts.

Inledning

Ekologgruppen har av Länsstyrelsen i Skåne län, fått uppdraget att biotopkartera Ekeshultsån, Edre ström och Ulvshultsbäcken under hösten 2006.

Biotopkarteringen ska bland annat utgöra ett underlag för bedömning av biologiska återställningsåtgärder och ger dessutom en bild av vilka naturvärden som finns i området.

Ulvshultsbäcken dokumenterades således enligt metodiken ”Biotopkartering - vattendrag, metodik för kartering av biotoper i och i anslutning till vattendrag” (Halldén m.fl. 2002). Metodiken är framtagen av Länsstyrelsen i Jönköping och syftar till att på ett standardiserat sätt karakterisera ett vattendrag och beskriva vilka naturvärden och hot som finns i vattendraget och i dess närhet

Förarbete i form av digitalisering av underlag till närmiljön och omgivningen utfördes av Viktor Kalén på Länsstyrelsen i Skåne län. Fältarbetet genomfördes under slutet av september 2006 av Ekologgruppen i Landskrona AB. Beräkningar, digitalisering, GIS-hantering samt rapportskrivning och kvalitetssäkring av materialet har också utförts av Ekologgruppen i Landskrona AB. Rapportmallen ”Biotopkartering av Bivarödsån 2003” tillhandahållen av länsstyrelsen har använts. Fältkarteringen utfördes av Birgitta Bengtsson (strandbiotoper) och Jan Pröjts (vattenbiotoper). En kvalitetssäkring har gjorts av Torbjörn Davidsson, digitalisering och GIS-läggning av Bengt Wedding samt sammanställning av Birgitta Bengtsson.

Biotopkartering är ett användbart verktyg inom miljöövervakning och samhällsplanering. Syftet är framför allt att:

- Beskriva och kvantifiera vattendragens biotoper
- Beskriva och kvantifiera strandzonens biotoper
- Beskriva och kvantifiera påverkan och naturlighet
- Lokalisera och dokumentera vandringshinder för fisk
- Ge underlag för att kunna lokalisera värdefulla vattendragsbiotoper och potentiella nyckelbiotoper

Biotopkarteringsmaterialet kan användas som underlag till:

- Naturvärdesbedömningar
- Bedömning av påverkan och behov av åtgärder

Metod och beräkningar

Metodiken för biotopkartering följer en modell i fyra steg, beskriven av Halldén m.fl. 2002 i ”Biotopkartering – vattendrag, länsstyrelsen i Jönköpings län (meddelande 2002:55). De fyra stegen beskrivs i rapporten enligt nedan:

Steg 1: Befintligt kartmaterial studeras och en flygbildstolkning genomförs. Landmiljöerna kan avgränsas och till viss del beskrivas med hjälp av (IR) flygbilder. Det ger en stor tidsvinst om så mycket som möjligt kan förberedas inomhus före fältarbetet.

Steg 2 Vattendraget fotvandras i sin helhet, nedifrån och upp. I karteringsprotokollen och på ekonomiska kartblad i skala 1:10 000 noteras uppgifter om vattenbiotoper, landbiotoper, diken och tillrinnande vattendrag, vandringshinder (samt vägpassager).

Steg 3: Insamlad data matas in och bearbetas i en databas utvecklad exempelvis i programmet Access. I denna finns färdiga applikationer för beräkning och sammanställning av resultatet. Det finns även applikationer för uttag.

Steg 4: Om digitaliseringsmöjligheter finns är det lämpligt att skapa geografiska objekt av karteringsresultatet. Till de olika objekten kopplas attributdata som hämtas direkt från databasen.

Figur 2. Metodik vid biotopkartering. Fyra olika protokoll fylls i under fältarbetet (Från Halldén m.fl. 2002).

Fjärranalys och kartstudier

En grov sträckindelning gjordes innan fältarbetet, då vattendragets omgivning och närmiljö avgränsades. Närområdet och omgivningen, d v s 30 m och 300 m gränserna ritades ut på ortofoto.

Fältkartering

Fältkarteringen i Ulvshultsbäcken genomfördes med start från sammanflödet med Vilshultsån (X: 6254300, Y: 1416512) och sträckan vandrades till slutpunkten vid Kättebodadammens utlopp (X: 6257391, Y: 1415977). Karteringen i fält utfördes av Ekologgruppen AB den 27 september 2006. Markanvändning, sträckavgränsning av vattenbiotop, diken, vandringshinder mm. noterades kontinuerligt på utdraget ortofoto och dessa noteringar renritades i efterhand på utdrag av ekonomiska kartan. Vattenanknutna nyckelbiotoper noterades på protokoll A. Kriterier för klassificering av vattenanknutna nyckelbiotoper följer Nyckelbiotoper i rinnande vatten, Liliegren m.fl. 1996, Länsstyrelsen Jönköpings län meddelande 96:34. Den totala karterade strandlängden har beräknats till 7,2 km. Vattendragets längd är halva strandlängden och därmed 3,6 km. Sjöar saknas på den karterade sträckan.

Vid fältkarteringen följdes de yttre avgränsningar för omgivningen och närmiljön som hade gjorts vid flygbildstolkningen. Numreringen och sträckavgränsningarna gjordes i fält. Fältkarteringen fotodokumenterades kontinuerligt.

Lagring och bearbetning av data

Allt material från protokollen fördes in i en skraddarsydd Excel-databas (framtagen av Länsstyrelsen i Jönköpings län). Dessa data kopplades till ett digitaliserat kartmaterial där numrering av sträckor och sträckavgränsningar för omgivning, närmiljö och vattenbiotop fördes in. Längd på de olika sträckorna och koordinater för olika strukturelement togs fram med hjälp av GIS-verktyg (MapInfo 8.5). Fotomaterial från karteringen levererades digitalt tillsammans med en fotolista i excel till Länsstyrelsens bild databas.

Beräkningar

Beräkningarna är utförda i Excel databasen och i MapInfo. Diagram och tabeller är framtagna i Excelmallar utformade av Marie Eriksson på Länsstyrelsen i Skåne län. De parametrar som är bedömda i strandmiljön och i vattenbiotopen presenteras vanligen som andel (%) av den totala vattendragssträckan.

Vid flertalet bedömningar i biotopkarteringen används en fyrgradig skala (0-3). Denna skala anger antingen täckningen (omfattningen) av något (0=saknas eller obetydlig, 1=<5 %, 2=5-50 % och 3=>50 % t.ex. utbredningen av ett visst markslag) eller graden av något såsom t.ex. lämplighet av öringbiotop eller bredd på skyddszon.

Markanvändning i omgivning och närmiljö samt strömförhållande presenteras vanligen som fördelningen mellan olika dominerande företeelser t.ex. andelar av vattendraget där strömmande vatten respektive lugntflytande vatten dominerar. En företeelse anses dominera om den utgör mer än 50 % av sträckan d.v.s. klass 3.

Andra resultat presenteras som fördelningen mellan de olika klasserna (0-3) i andelar (%) av den totala sträckan eller totala ytan (öringbiotoper). Skuggning, förekomst av död ved, lopp, rensning, vattennära zon, buskskikt, förekomsten av öringbiotoper samt skyddszoner presenteras på detta sätt.

För vissa kriterier förekommer det sällan en dominerande fraktion t.ex. bottensubstrat och vattenväxter. I dessa fall presenteras istället ett så kallat ***längdviktat medelvärde***. Det längdviktade medelvärdet anger summan av alla längder med klass 1 + 2*(summan av alla längder med klass 2) + 3*(summan av alla längder med klass 3) delat med vattendragets totala längd. Sammansättningen av bottensubstratet och strömförhållanden presenteras på detta sätt.

Områdesbeskrivning

Ulvshultsbäcken ligger i nordöstra Skåne. Den karterade sträckan är 3,6 km lång. Den börjar vid sammanflödet med Vilshultsån, söder om Ulvshult, koordinaterna (X: 6254300, Y: 1416512 och sträcker sig till till Kättebodadammen (X: 6257391, Y: 1415977). Sjöar saknas på den karterade sträckan. Avrinningsområde är 20 km² och omgivningarna består av mest av barrskog, öppen mark och myr, bebyggelsen är mycket liten. Ulvshultsbäcken tillhör Skräbeåns avrinningsområde som är 1006 km² stort och rinner ut i Östersjön vid de norra delarna av Skånes östkust. I Skräbeåns avrinningsområde ligger bl.a. sjöarna Ivösjön och Immeln

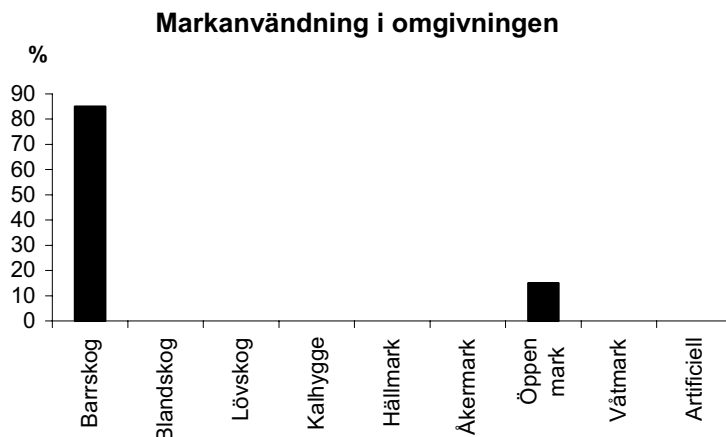
Figur 3. Ulvshultsbäcken. A-sträcka 5. Foto: Jan Pröjts.

Resultat

Strandbiotop

Omgivning (30-200m från vattendraget)

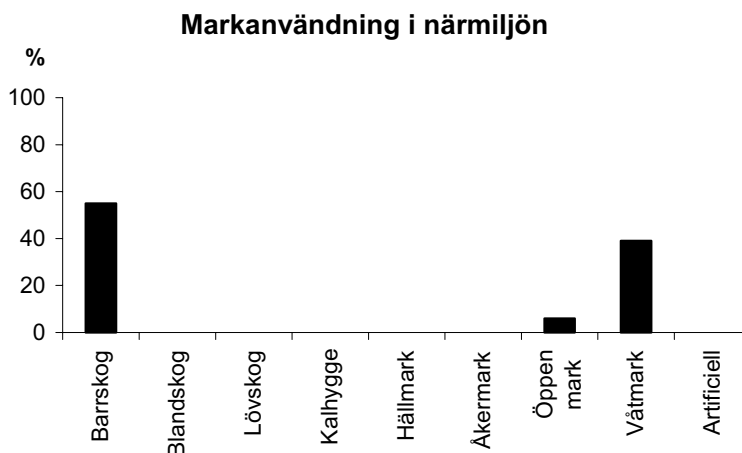
Ulvshultsbäcken omges av barrskog enbart (85 %) och öppen mark (15 %). Den öppna marken fanns huvudsakligen på den västra sidan, vid gården Ulvshult och utgjordes till mesta delen av betesmark (se bilaga 4).

Figur 4. Markanvändning i omgivningen (30-200 m). Dominerande markanvändning (klass 3) angivet i procent av den totala karterade längden.

Närmiljö (0-30 m från vattendraget)

Närmast vattendraget dominerade barrskog (55 %) och våtmark (39 %). Det fanns även en liten del öppen mark (6 %). Våtmarksområdena var belägna i den södra delen, väster om den lilla sjön Södra Tygagylet samt i de norra delarna, precis söder om Kättebodadammen. Öppen, betad mark, fanns huvudsakligen i anslutning till gården i Ulvshult (se bilaga 4). Barrskogen bestod av gran, ibland med vissa inslag av lövträd närmast vattendraget.

Figur 5. Markanvändning i omgivningen (30-200 m). Dominerande markanvändning (klass 3) angivet i procent av den totala karterade längden.

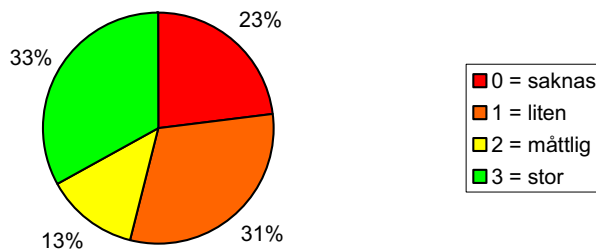
Skyddszoner

I de fall granskogen dominerade i omgivningen (55 % av sträckan), var skyddszonen mindre än 3 m eller saknades helt (se bilaga 5).

Vattennära zon

Med den vattennära zonen menas det område närmast ån, som svämmas över vid högflödessituationer. I Ulvshultsbäcken noterades vattennära zoner på huvuddelen av sträckan. Den vattennära zonen varierade i bredd mellan liten (3-10 m) och stor (>30 m). På 23 % av den karterade sträckan var den vattennära zonen obetydlig eller saknades (<3 m).

Vattennära zon (%)

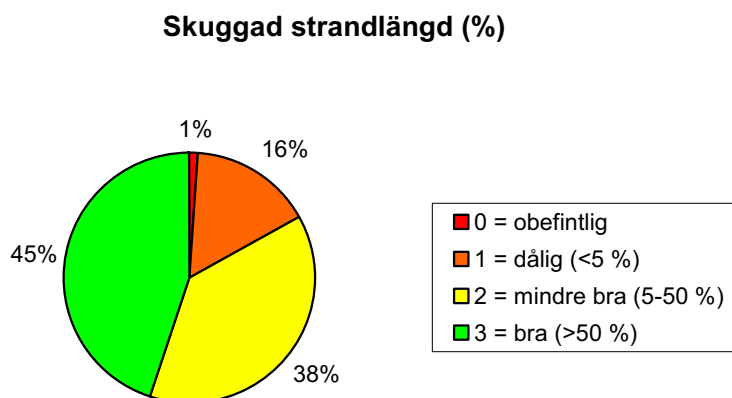
Figur 6. Ulvshultsbäcken, A-sträcka 1. Områden med stora vattennära zoner på båda sidorna av vattendraget. Foto. Jan Pröjts.

Buskskikt

Avsaknaden av skyddande buskar var total. På ingen del av den karterade sträckan i Ulvshultsbäcken noterades ett buskskikt.

Skuggning längs vattendraget

Andelen av vattendragets längd där det fanns optimalt med skuggande vegetation (klass 3) var nästan hälften (45 %). På 38 % av den karterade sträckan var skuggningen mindre bra (klass 2). Det förekom även partier (17 % av sträckan) med ingen eller obefintlig skuggande vegetation (klass 1 och 2).

Figur 7. Andelen skuggande vegetation längs Ulvshultsbäcken angivet som procent av den totala karterade åsträckan.

Vattenbiotop Bredd, djup

När karteringen utfördes var flödet måttligt. Vattnet i ån var mycket humöst och grumligt. Medelbredden av vattendraget varierade mellan 0 och 3 m. Den minsta bredden som noterades var 0,5 m och den största 4 m. Djupet i Ulvshultsbäcken var vanligen 0-0,5 m. Det största djupet som noterades var 0,8 m.

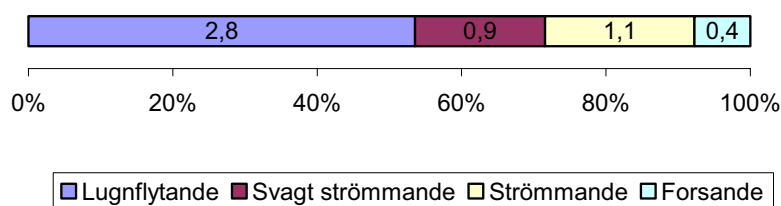
Tabell 1. Medelbredd och medeldjup i Ulvshultsbäcken, uttryckt i procent av den totala vattendragslängden

Bredd (m)	Andel av vattendraget (%)	Djup (m)	Andel av vattendraget (%)
0 till ≤1	4	0 till ≤0,25	35
>1 till ≤2	62	>0,25 till ≤0,5	65
>2 till ≤3	34	>0,5 till ≤1,0	0
>3 till ≤4	0	>1,0	0

Strömförhållanden

Ungefär hälften av vattendragslängden var lugnflytande, medan resten var strömmande. Det fanns också partier med svagt strömmande och forsande vatten. De forsande partierna var spridda och dominerade inte på någon sträcka (bilaga 6). Mestadels var bäckfåran ringlande (55 %) eller rak (41 %), men en liten andel var meandrande (4%).

Strömförhållanden (längdviktat)

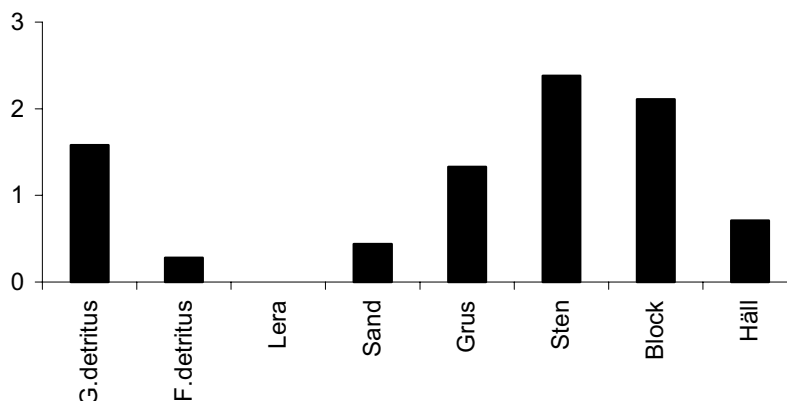

Figur 8. Strömförhållanden, uttryckt som längdviktade medelvärden.

Bottensubstrat

Det dominerande botten substratet i Ulvshultsbäcken var sten. Andra vanliga fraktioner var block, grovdetritus och grus. Häll, sand och findetritus förekom mera sparsamt, medan lera helt saknas (bilaga 5). Vattendraget har genom stora förekomster av steniga och blockrika partier bl.a. bra miljöer för fisk och bottenfauna.

Bottenmaterial (längdviktat)

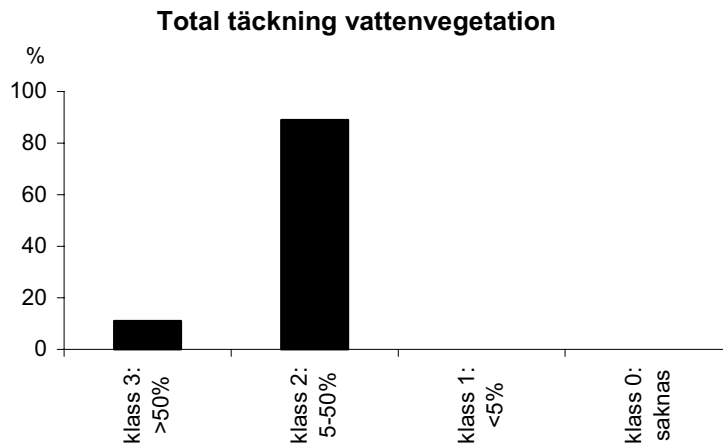

Figur 9. Fördelning av olika botten substrat i Edre ström. De olika fraktionerna är uttryckta som längdviktade medelvärden.

Vattenvegetation

Den mest förekommande växtarten som noterades i vattendraget var näckmossa (*Fontinalis* sp). Andra växter som noterades var olika arter av gräs t. ex. mannagräs och vass, samt nate.

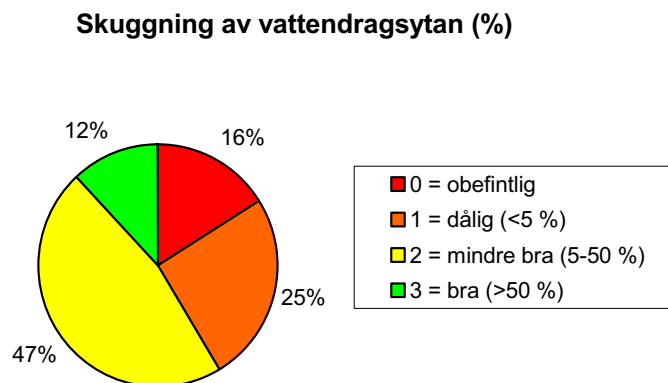
Täckningsgraden av vattenvegetationen var mestadels (på 89 % av sträckan) mellan 5 och 50 % (klass 2). Ingen av de karterade delsträckorna hade vegetation som var mer än 50 % (klass 1) eller saknades (klass 0).

Figur 10. Täckningsgraden av vattenvegetation i Ulvshultsbäcken. Täckningsgraden har angivits för varje delsträcka och anges här i klasser uttryckt i procent av den totala sträckan.

Skuggning av vattenytan

I Ulvshultsbäcken var 12 % av vattenytan bra skuggad (klass 3). En mindre bra skuggning (klass 2) registrerades på 47 %, och dålig skuggning (klass 1) på 25 %, av vattendraget. På 16 % av sträckan var skuggningen obefintlig (se bilaga 5).

Figur 11. Skuggningen av vattenytan angivet som procent av den totala karterade åsträckan.

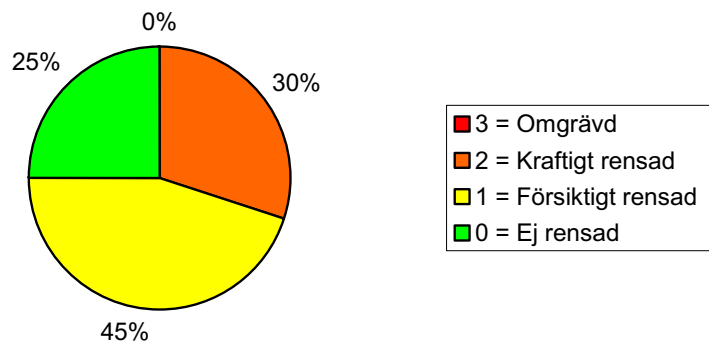
Död ved

Förekomsten av död ved i vattendraget är viktig bl.a. för fisk då tillgången på ståndplatser ökar. I Ulvshultsbäcken var antalet döda nedfallna träd i vattnet relativt litet. På 14 % av vattendragssträckan fanns en måttlig förekomst (6-25 stockar/100 m) och på 53 % en liten förekomst (<6 stockar/100 m). Resten av den karterade sträckan (33 %) saknade död ved.

Rensning

Ulvshultsbäcken är till viss del påverkad av rensning. En fjärdedel av den karterade sträckan bedömdes som ej rensad, d v s naturlig. Knappt hälften (45 %) av vattendragslängden var försiktigt rensad och 30 % bedömdes vara kraftigt påverkad av rensning (se bilaga 6).

Rensad vattendragslängd (%)

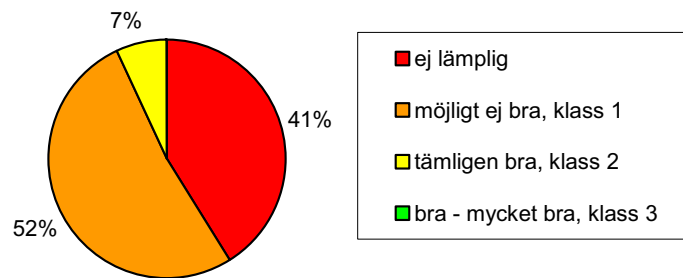

Figur 12. Andel rensad vattendragslängd i Ulvshultsbäcken.

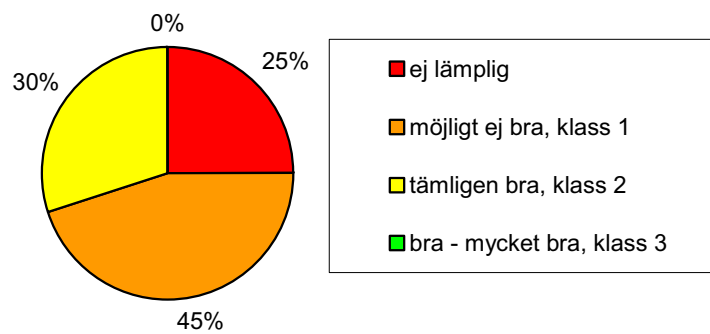
Öringbiotoper

Tillgången på uppväxt- och lekområden samt ståndplatser för öring i Ulvshultsbäcken bedömdes vara av klass 0-2 ("ej lämpliga" – "möjliga, ej bra"). Inga klass 3 områden ("bra – mycket bra") registrerades (se bilaga 7).

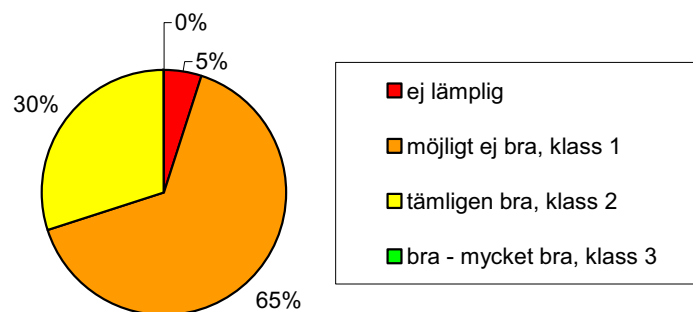
Lekområden för öring (% av yta)

Uppväxtområden för öring (% av yta)

Ståndplats för öring (% av yta)

Figur 13. Öringbiotoper. Lekområden, uppväxtområden och ståndplatser uttryckt som procent yta av vattendragets totala yta.

Strukturelement

Exempel på strukturelement är vattenuttag, korsande vägar eller nyckelbiotop (redovisas separat nedan). I Ulvshultsbäcken finns strukturelement på några ställen, t ex broar. Landsvägen passerar ån söder om Kättebodadammen (se fig. 11). En annan mindre bro finns vid Ulvshult. Totalt noterades 10 strukturelement i Ulvshultsbäcken. Troligen är nackar underskattade i antal.

Tabell 2. Antalet av de olika strukturelementen i Ulvshultsbäcken.

Strukturelement	Antal	Strukturelement	Antal
Avloppsrör	0	Kvill	1
Vattenuttag	0	Delta	0
Korsande väg	4	Brink	0
Nacke	0	Källa	0
Hölja	0	Stenbro	0
Sjöutlopp	2	Dammbyggnad	0
Sjöinlopp	0	Annan stensättning	0
Sammanflöde	1	Annan dammrest	0
Korvsjö	1	Annat	1

Figur 14. Landsvägsbron vid väg 119 över Ulvshultsbäcken (A-sträcka 15). Foto: Jan Pröjts.

Nyckelbiotoper

En nyckelbiotop är en livsmiljö som har speciellt höga naturvärden.

Ulvshultsbäcken är generellt ett påverkat vattendrag med rensade sträckor. Trots det noterades åtta sträckor med nyckelbiotoper (se bilaga 2). På några ställen fanns fina blockrika sträckor (se fig.12) och även ett kvillområde noterades. Några sträckor i våtmark bedömdes också ha värden som nyckelbiotoper. Vid gården i Ulvshult är det betade odlingslandskapet väl bibehållet med ringlande åfåra. Andra typer av nyckelbiotoper var få inom de inventerade sträckorna.

Den sammanlagda längden av sträckor med potentiella nyckelbiotoper var 1,5 km, vilket utgör 42 % av den inventerade åsträckan. Framförallt var det sträckorna 8-14 från Ulvshult och uppströms, som utgjorde det finaste partiet av ån.

Figur 15. Nyckelbiotop, blockig och orensad sträcka i Ulvshultsbäcken, A-sträcka 9.
Foto: Jan Pröjts.

Vandringshinder

Två vandringshinder noterades i Ulvshultsbäcken. Båda belägna i slutet av den inventerade sträckan vid Kättebodadammens utlopp. Dammen omfattade en vall med två utlopp. Det östra (vh 1) bestod av en trumma från dammen ned till vattendraget. Det västra (vh 2) bestod av ett galler vid dammens utlopp med tillhörande fall (se fig. 13). Båda var definitiva vandringshinder. Vid inventeringen fanns inga möjligheter för fiskar att vandra längre uppströms i vattensystemet. Någon form av ombyggnad borde kunna genomföras som möjliggör detta.

Tabell 3. Vandringshinder i Ulvshultsbäcken. Fältnummer hänvisar till kartan i bilaga 6. Ett definitivt hinder är inte passerbart vid högt flöde.

vh Fältnr	Lokal	X-koord	Y-koord	Typ av hinder	Total fallhöjd	För mört	För öring	Möjligheter
1	Kätteboda- dammen	6257310	1416040	Dammvall	2	definitivt	definitivt	ombyggnad
2	Kätteboda- dammen	6257390	1415975	Dammvall + galler	0,5	definitivt	definitivt	ombyggnad

Figur 16. Vandringshindren vid Kättebodadammens utlopp, vh 1 till vänster och vh 2 till höger. Foto: Jan Pröjts.

Diken

Tio diken noterades under biotopkarteringen i Ulvshultsbäcken, de flesta på västra sidan av ån. Alla var öppna och okulverterade. I de flesta fall var flödet obefintligt vid besöket. Medelbredden på dikena var 0,9 m och medeldjupet 0,3 m (se bilaga 3).

Åtgärder

De generella åtgärder eller rekommendationer som kan föreslås för Ulvshultsbäcken är:

- Undvik rensningar som långt möjligt i vattendraget
- Förhindra rensningar helt på blockrika sträckor
- Undvik skogsavverkning intill vattendraget, speciellt i sankområden
- Låt nedfallna träd ligga kvar i åfåran

Mer allmänna är de rekommendationer som gäller större delen av avrinningsområdet, dvs inte bara Ulvshultsbäcken:

- Åtgärda problemet med grumling och utläckage av humösa ämnen från uppströms liggande torvmarker

Detta är ett stort problem i många sydsvenska vattendrag och härrör bl a från dikning och torrläggning av tidigare mossar och myrar. För att åtgärda detta krävs således storskaliga åtgärder mot nydikning samt även återskapande av våtmarker som buffertzoner mot fortsatt utläckage. Detta arbete kan rimligtvis endast genomföras under en längre tidsperiod.

Bilagor

Bilaga 1: Ordlista

Artificiell mark: Omfattar tätort, bebyggelse, park, gräsmatta, golfbanor, industrier etc.

Biotop: Område/plats där växter eller djur lever. Yttre förutsättningar styr lämpligheten av biotopen t.ex. skuggning, vattenhastighet mm.

Bottensubstrat: Bottenmaterialet i t.ex. en bäck. Hit hör bl.a. lera, sand, grus, sten eller findetritus.

Findetritus: Fint organiskt material, t.ex. lövresten, mer eller mindre nedbrutet med en partikelstorlek mindre än 1 mm.

Grovdetritus: Grovt organiskt material

Habitat: I princip samma sak som biotop.

Klass 3: Om förekomsten utgör 50 % eller mer av sträckan.

Kvillområde: Område där vattendraget delar upp sig i flera olika fåror som sen rinner samman igen. Dessa områden har ofta hög biologisk mångfald.

Lekbottnar: Bottnar i strömmande vattendrag med grus och sten, lämplig för parningslek
t.ex. öring.

Nacke/hölja: Nacke utgör ett kort avsnitt med strömmande vatten på en sträcka med i övrigt homogena strömförhållanden (t.ex. lugntflytande vatten). Hölja är det lugntflytande avsnittet mellan två nackar.

Nyckelbiotoper: Speciellt skyddsvärda biotoper som utgör avgränsade livsmiljöer med avgörande betydelse för sällsynt flora eller fauna. Definieras i Liliegren m.fl. (1996).

Närmiljö: Det område som finns 0 till 30 meter vinkelrätt från vattendraget.

Omgivning: Det område som finns på 30 till 200 meters avstånd från vattendraget.

Ortofoto: Flygbild som via matematiska modeller har anpassats till en kartprojektion.

Skyddszon: Kan även kallas kantzon, buffertzonen mm. Är vanligen en zon med flerskiktad vegetation som lämnas längs vattendrag vid avverkning eller vid åkerbruk.

Strukturelement: Saker i och i närheten av vattendraget som kan ha påverkat eller påverkar vattendraget. T.ex. vattenuttag, korsande väg eller stenmur.

Sträcka: En avgränsad del av vattendraget (A-sträcka), närmiljön eller omgivningen (B-sträcka) som bedöms som en enhet.

Sträckavgränsning: Där en ny sträcka börjar ritas en sträckavgränsning ut på kartan.

Ståndplatser: Gömslen för fisk, t.ex. under grenar och mellan stenar.

Vattennära zon: Det område som översvämmas vid högflödessituationer och som påtagligt påverkar och påverkas av vattendraget.

Öppen mark: Öppen mark i odlingslandskapet. Utgörs vanligen av hed, äng eller hage. Krontäckningen är <30 %.

Bilaga 2: Nyckelbiotoper i Ulvshultsbäcken, vattenbiotopen

Sträckans nummer hänvisar till protokoll A.

Sträcka nr	Beskrivning
3	Kvillområde.
8	Fin sträcka i betesmark. Varierat och ganska opåverkat. Bete av 20 kor.
9	Blockrik sträcka. Helt orensat.
10	Ganska fint parti i våtmark, en del ansamlingar av block.
11	Fint parti i våtmark. Korvsjö eller torrfåra vid sidan av.
12	Ringlande parti i våtmark.
13	Blockrik sträcka.
14	Blockrik sträcka.

Bilaga 3: Tillrinnande vattendrag och diken till Ulvshultsbäcken

Koordinaterna anger dikets utlopp i Ulvshultsbäcken. Koden D = dike. A-sträcka anger nummer på den sträcka där diket mynnar och B-sträcka anger nummer på närområdet diket rinner genom. Bredd anger dikets bredd vid mynningen, flödet uppskattades vid fältbesöket och djup anger djupet från markplan (inte vattendjupet).

Dike/vdr nr	Sida	X-koord	Y-koord	Kod	A-sträcka	B-sträcka	Bredd (m)	Flöde (l/s)	Djup (m)
1	VÄ	6254472	1416321	D	4	4	0,5	0	0,5
2	VÄ	6254788	1416166	D	4	7	1	0	0,5
3	VÄ	6254990	1415963	D	8	7	1	0	0,3
4	VÄ	6255450	1415877	D	11	9	1	0	0,5
5	VÄ	6255641	1415845	D	12	11	1	0	0,5
6	VÄ	6256745	1415991	D	16	13	1	0	0,5
1	HÖ	6254772	1416186	D	7	5	1	0,2	0
2	HÖ	6254795	1416160	D	7	5	1	0,2	0
3	HÖ	6254826	1416115	D	7	5	1	0,2	0
4	HÖ	6255092	1415978	D	9	8	0,2	0,2	0,5

Bilaga 4: STRANDBIOTOPER vid Ulvshultsbäcken

Dominerande markanvändning (klass 3) i omgivning och närmiljö (30-200 m respektive 0-30 m på var sida om vattendraget)
Numrering enligt protokoll B

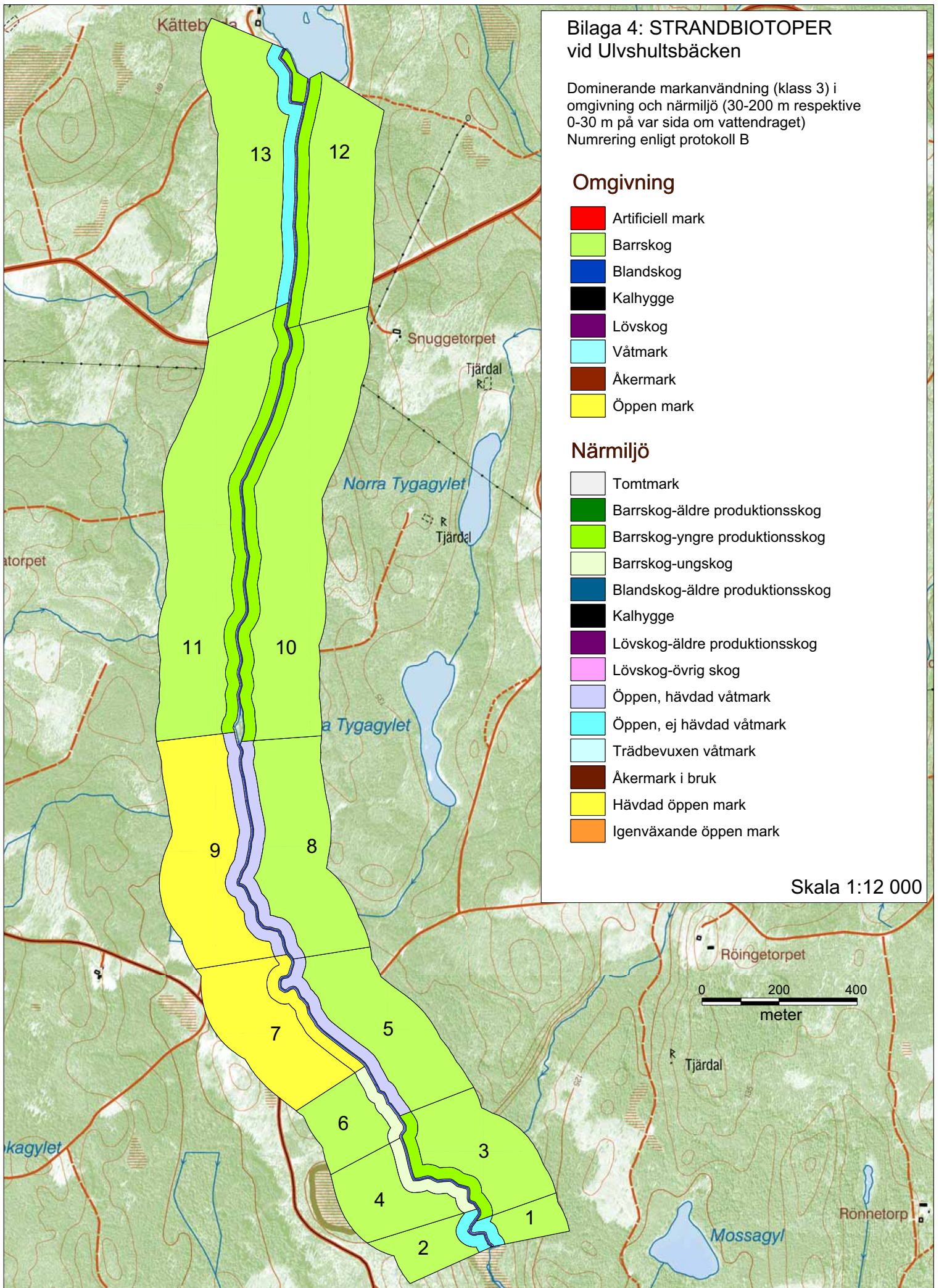
Omgivning

- Artificiell mark
- Barrskog
- Blandskog
- Kalhygge
- Lövskog
- Våtmark
- Åkermark
- Öppen mark

Närmiljö

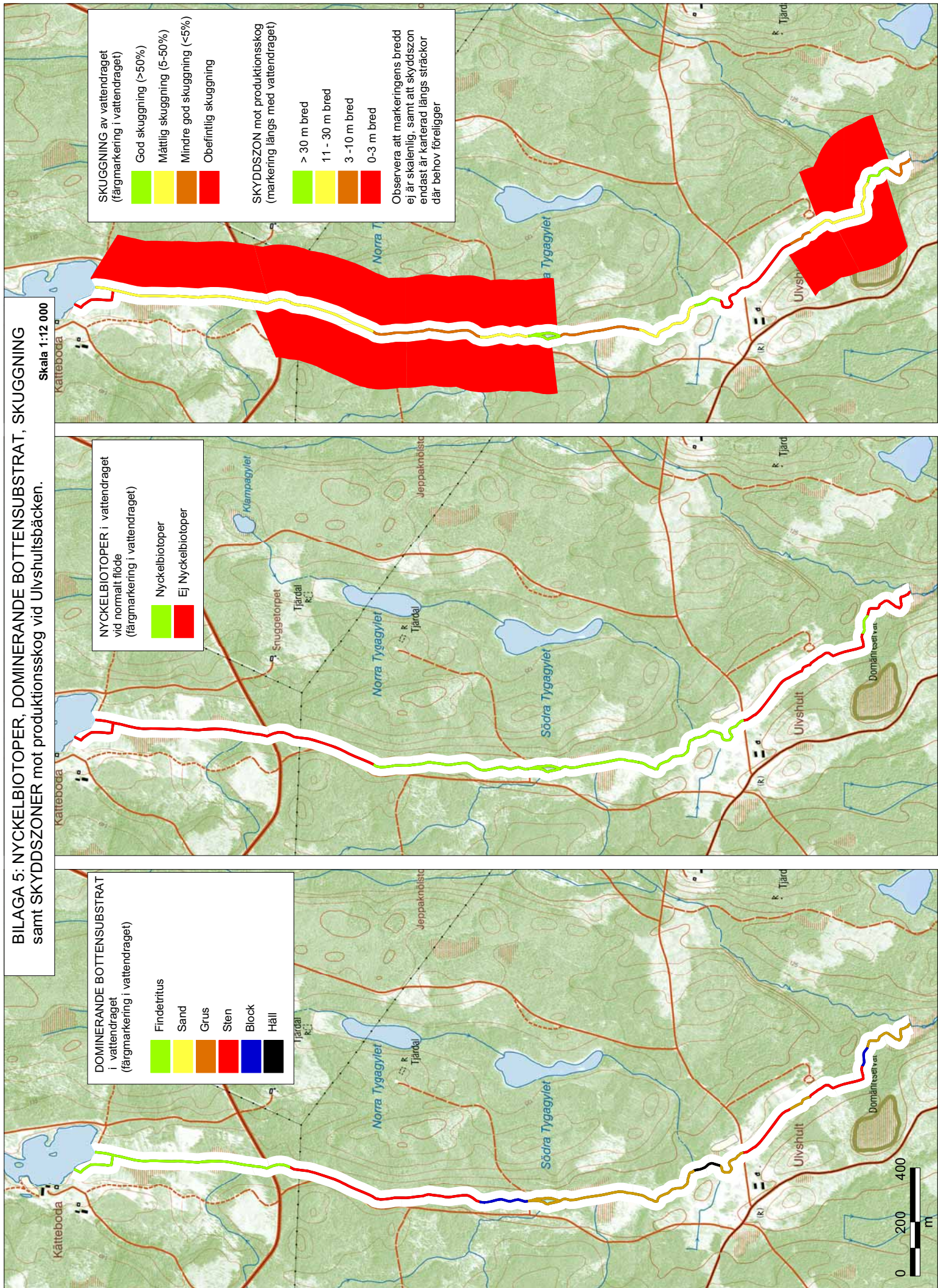
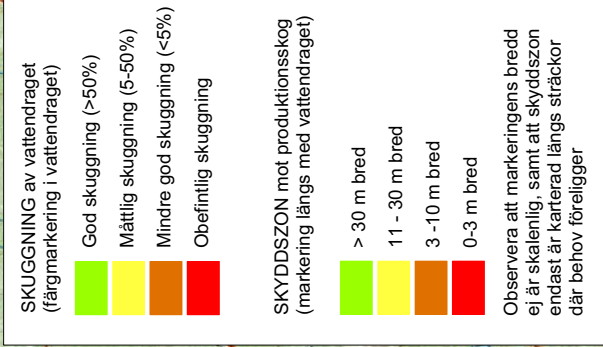
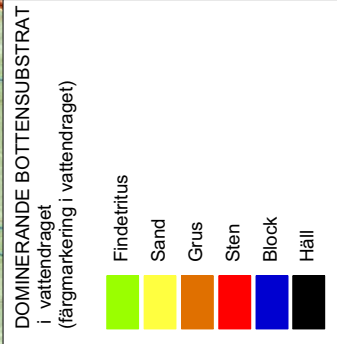
- Tomtmark
- Barrskog-äldre produktionskog
- Barrskog-ynge produktionskog
- Barrskog-ungskog
- Blandskog-äldre produktionskog
- Kalhygge
- Lövskog-äldre produktionskog
- Lövskog-övrig skog
- Öppen, hävdad våtmark
- Öppen, ej hävdad våtmark
- Trädbevuxen våtmark
- Åkermark i bruk
- Hävdad öppen mark
- Igenväxande öppen mark

Skala 1:12 000

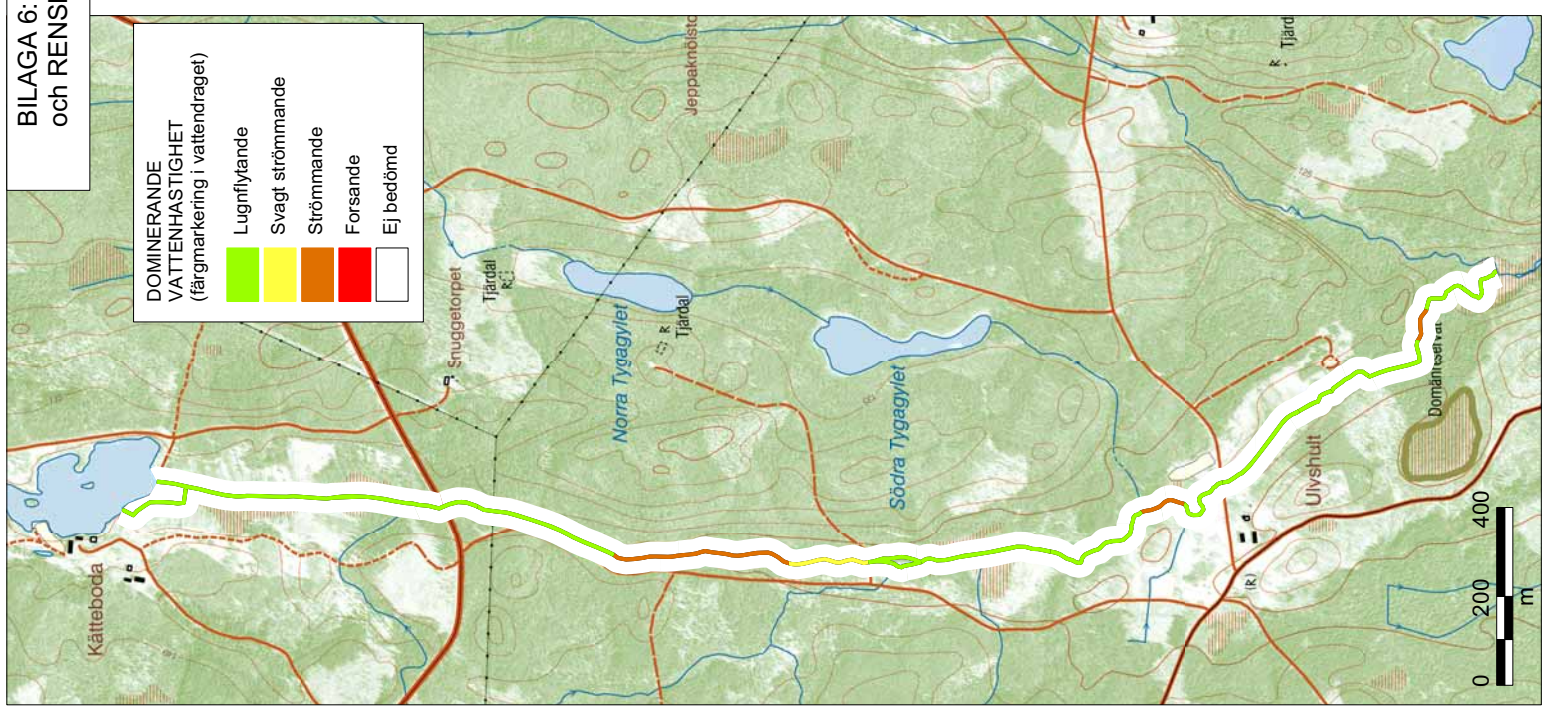
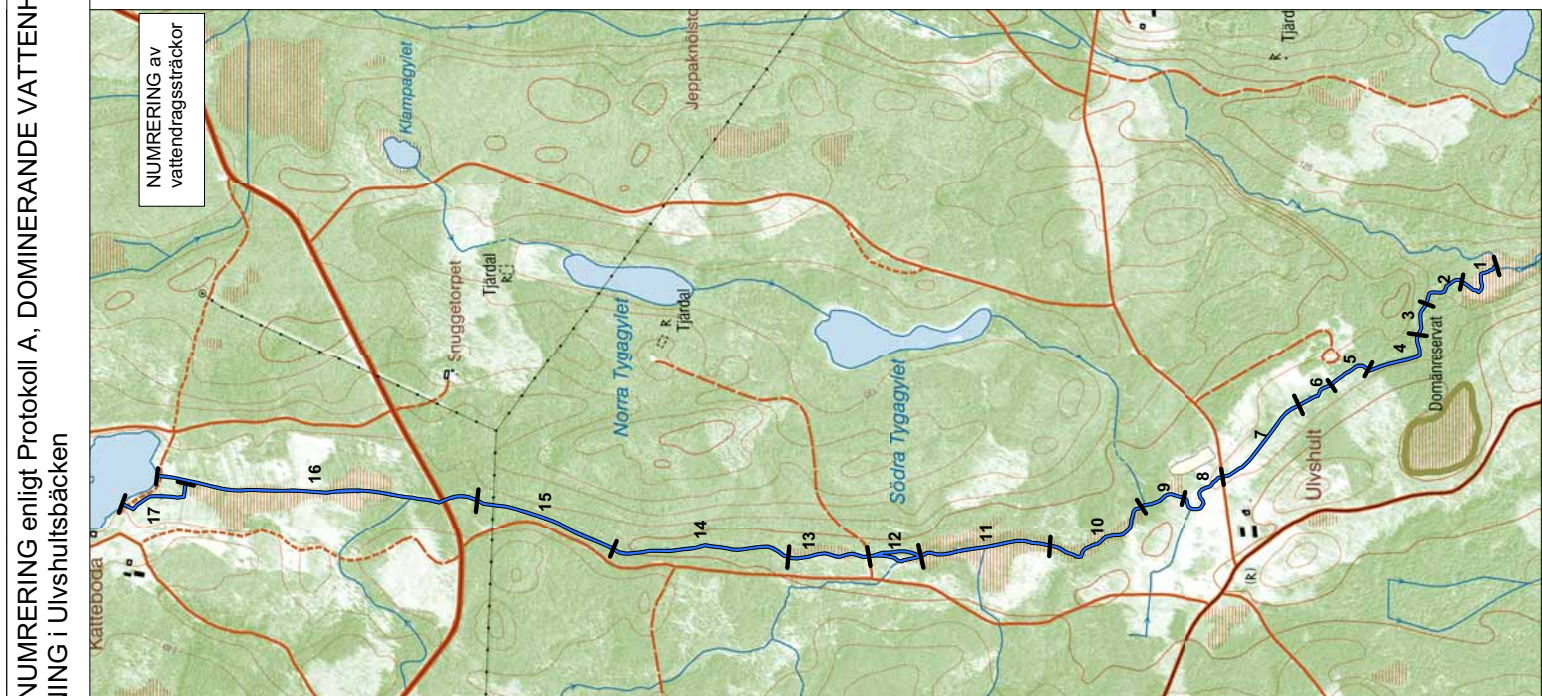
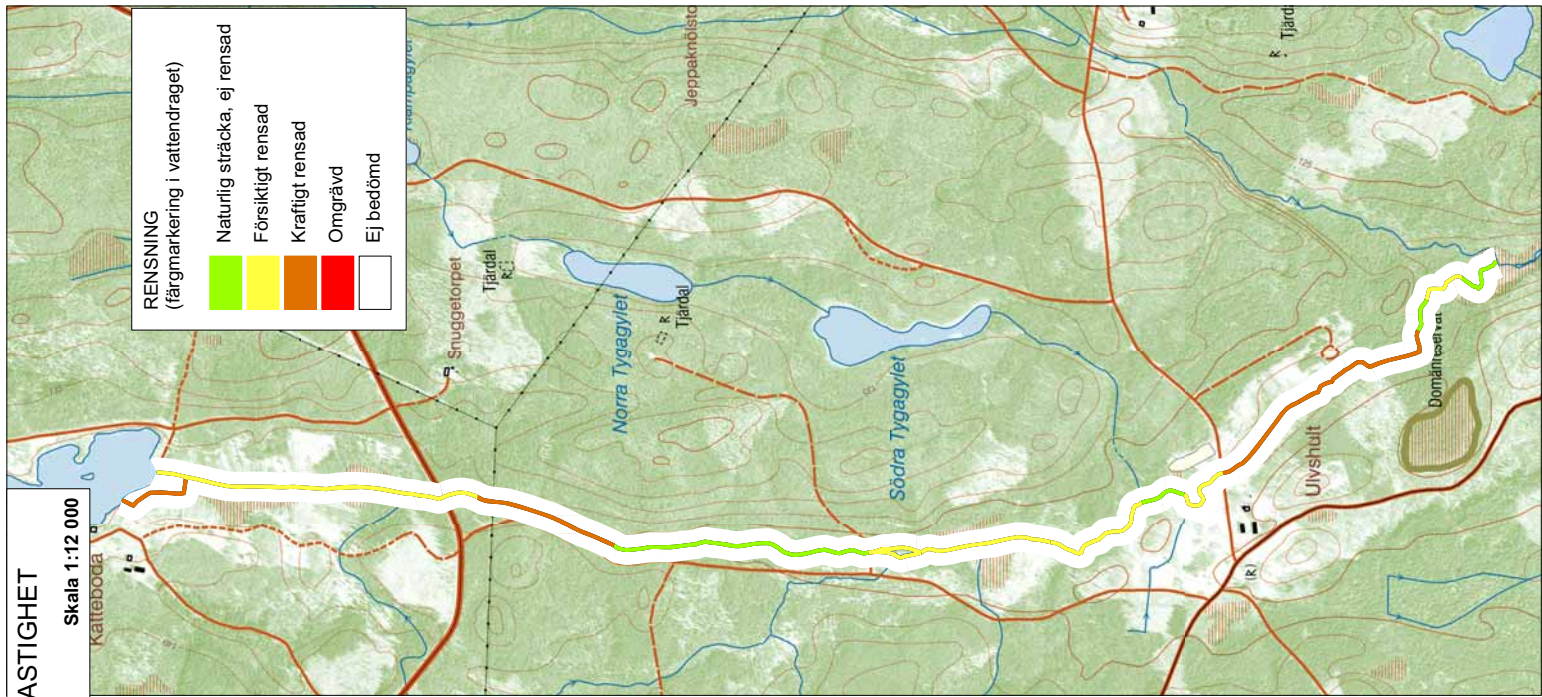
**BILAGA 5: NYCKELBIOTOPER, DOMINERANDE BOTTENSUBSTRAT, SKUGGNING
samt SKYDDSSZONER mot produktionsskog vid Ulvshultsbäcken.**

Skala 1:12 000

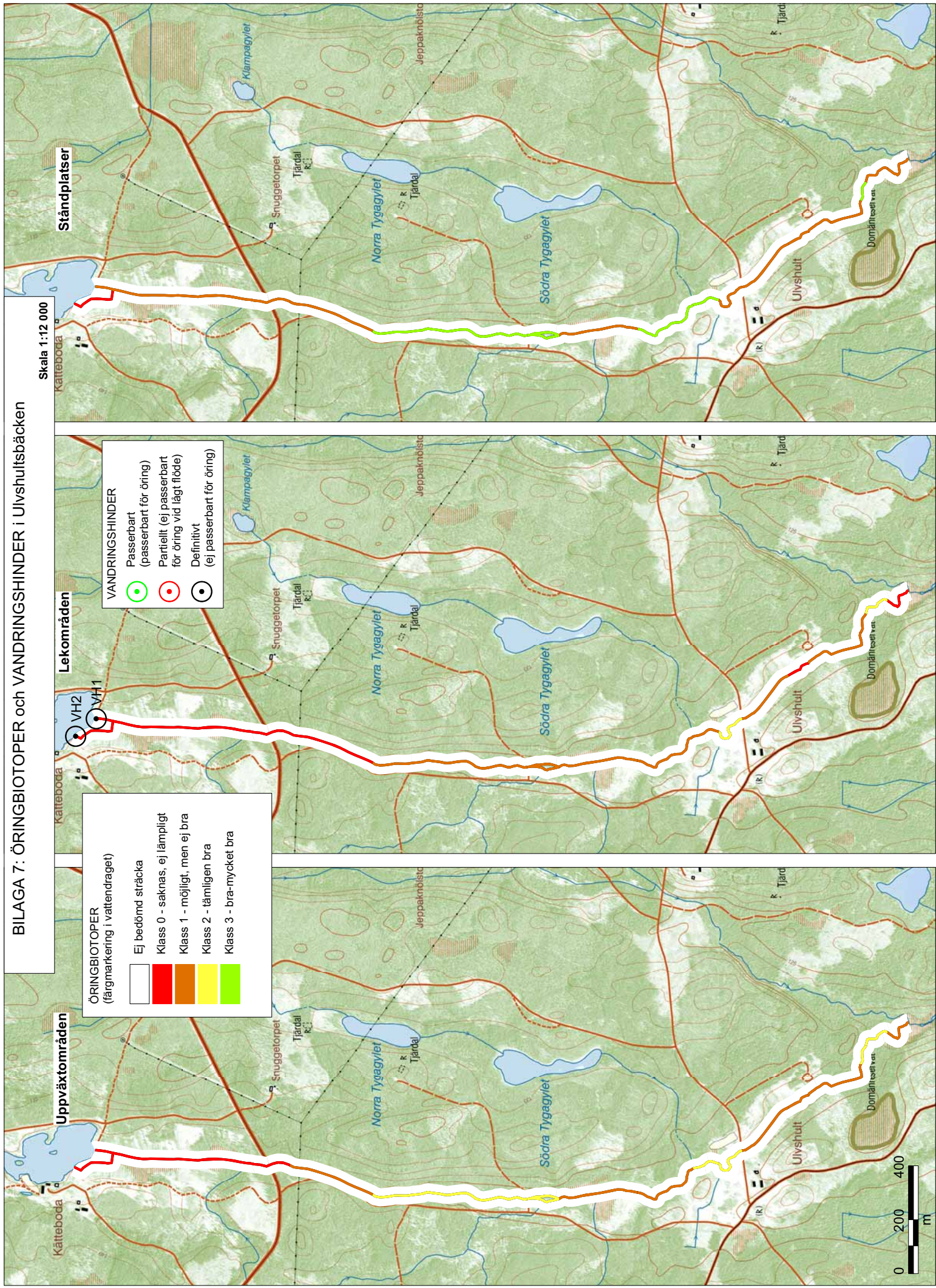
BILAGA 6: NUMRERING enligt Protokoll A, DOMINERANDE VATTENHASTIGHET och RENSNING i Uivshultsbäcken

Skala 1:12 000

BILAGA 7: ÖRINGBIOTOPER och VANDRINGSHINDER i Ulvshultsbäcken

Skala 1:12 000

Uppväxtområden

ÖRINGBIOTOPER
(färgmarkering i vattendraget)

- Eij bedömd sträcka
- Klass 0 - saknas, ej lämpligt
- Klass 1 - möjligt, men ej bra
- Klass 2 - tämligen bra
- Klass 3 - bra-mycket bra

Lekområden

VANDRINGSHINDER

- Passerbart (passerbart för öring)
- Partieilt (ej passerbart för öring vid lågt flöde)
- Definitivt (ej passerbart för öring)

Ståndplatser

Ulvshultsbäcken alias Kättebodabäcken i Osby kommun biotopkarterades hösten 2006. Vattendraget som är en del av Skräbeåns vattensystem karterades från sammanflödet med Vilshultsån upp till Kättebodadammens utlopp, en sammanlagd sträcka på ca 3,6 km. Biotopkartering används för att karakterisera, dokumentera och beskriva miljön i och i anslutning till ett vattendrag.

Karteringen visar att Ulvshultsbäcken är generellt sett ett påverkat vattendrag med rensade sträckor och förekomst av vandringshinder. Trots det finns sträckor med speciellt höga naturvärden i mer än 40 % av Ulvshultsbäckens åfåra. Flera nyckelbiotoper noterades i form av kvillområden, blockrika sträckor mm.

Denna rapport redovisar resultaten från biotopkarteringen samt ger förslag på åtgärder.